

De limieten van de aarde bereikt

Broederlijk Delen steunt de strijd van Peruaanse boeren tegen de mijnbouw

- ▶ In de veertigdagentijd voert Broederlijk Delen vanouds campagne
- ▶ Toekomst boeren in Peru bedreigd door grootschalige mijnbouw
- ▶ Ook in België moeten we duurzaam omgaan met grondstoffen

Erik DE SMET

Al meer dan vijftig jaar verbindt Broederlijk Delen de vastenspiritualiteit met solidariteit tussen Noord en Zuid. De campagne met fondsenwerving voor partners in het Zuiden valt samen met de veertigdagentijd. Veel parochies geven die campagne dan ook een centrale plaats.

Elke campagne vertelt telkens een verhaal dat een welbepaalde problematiek wil aankaarten. Dit jaar staat Marco in de schijnwerpers, een landbouwer van 25 uit Peru, geboren en getogen in Coyani, een dorp in het hooggebergte. De mensen daar leven van kleinschalige landbouw en willen dat zo houden.

Watertekort is het nijpendste probleem. Een grote bedreiging voor de beschikbaarheid van water is de grootschalige mijnbouw. Het hele grondgebied van Marco's gemeenschap werd in concessie gegeven. Dat wil zeggen dat een of meerdere mijnbouwbedrijven van de Peruaanse staat het recht kochten om er naar grondstoffen te zoeken en die vervolgens te ontginnen.

Wies Willems is beleidsmedewerker natuurlijke hulpbronnen bij Broederlijk Delen, en heeft

veldervaring in Latijns-Amerika. „In Peru heeft Broederlijk Delen partners in twee Andesregio's”, vertelt hij. „Die werken vooral aan de ontwikkeling van landbouwgemeenschappen. Hun toekomst is bedreigd door de mijnbouw. Hun rechten worden geschonden, onzekerheid overheerst.”

Biedt de industrialisering een achtergestelde bevolking dan geen extra toekomstkansen? Willems: „De Peruaanse economie groeit snel en in de steden ontwikkelt zich een flinke middenklasse. De Peruaanse samenleving wil zich nu op de wereldmarkt een positie verwerven. Daar zetten onze partners zich tegen af. Ze willen dat de mensen in hun omgeving blijven wonen en werken. Tegelijk romantiseren ze die situatie niet. Landbouw is er zwoegen, maar mijnbouw is niet de oplossing.”

„Voor onze partners is het goede leven niet per se dat van de consumptie-maatschappij”

Samen met zijn partners stelt Broederlijk Delen vragen bij de gulle faciliteiten die de mijnbedrijven krijgen van de Peruaanse overheid. „Maar liefst 68 procent van het land werd in concessie gegeven”, zegt Willems. „En wie verdient aan de grondstoffen? Een kleine elite. Er resten slechts kruimels, wat herinvesteringen en nieuwe woningen voor zij die werden onteigend. Voor de overheid tellen de mensen uit de dorpen in de bergen niet mee. Meer zelfs, wie zich al te vurig verzet

tegen de mijnbouwers wordt gerechtelijk vervolgd.”

Zestig procent van de exportinkomsten in Peru is afkomstig uit mijnbouw. Het land is de derde producent van koper, tin en zink. Volgens Willems maakt de klemtoon op mijnbouw de Peruaanse economie kwetsbaar. Als de prijzen op de wereldmarkt een duik nemen, laat zich dat bliksemsnel voelen.

Broederlijk Delen helpt de gemeenschappen door hun plaatselijke organisaties te steunen. Allereerst gebeurt dat, net zoals in andere landen, door de verbetering van landbouwtechnieken en de aanpassing van de teelten. In Peru versterkt Broederlijk Delen ook de gemeenschapsorganisaties die juridische steun geven aan wie door het gerecht wordt vervolgd of die milieuschade van de mijnbouw in kaart brengen.

„Onze partners in Peru willen een alternatief voor het overheersende model van ontwikkeling”, zegt Wies Willems. „Ze willen dat mensen blijven wonen op de grond van hun voorouders en niet naar de stad moeten emigreren om meer comfort en welvaart te verwerven. Voor hen is het goede leven niet per se dat van de consumptie-maatschappij.”

Voor Broederlijk Delen vormen de grondstoffschaarste en de conflicten die daarmee gepaard gaan, een wereldwijde uitdaging voor de huidige ontwikkelingsdoelen. „De limieten van de aarde zijn bereikt”, meent Willems. „Ook wij in België kunnen meer duurzaam leren omgaan met minerale grondstoffen. Daarom wordt er ook politiek gelobbyd bij de Europese Unie. Wij dragen immers wereldwijd verantwoordelijkheid voor elkaar.”

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Ondertussen in Syrië en Irak

„Het geweld in het Midden-Oosten neemt almaar driestere vormen aan. Om de 'gewenning' bij het zien van de zoveelste ontvoeringsvideo tegen te gaan, doen de radicaal islamitische milities van Islamitische Staat (IS) er alles aan om hun gruwelijke reputatie te overtreffen. Onlangs plaatsten ze beelden op het internet waarop een gegijzelde Jordaanse piloot die met de door de Verenigde Staten geleide internationale coalitie aan de gevechten tegen IS deelnam, levend in brand werd gestoken in een kooi. Zo zet IS de psychologische oorlogsvoering onverminderd voort met als enig doel: afschrikking. Niets doet uitschijnen dat we van het gruwelverhaal het einde al hebben gezien.

Dat geweld alleen meer geweld oproept, bleek meteen toen de horrorvideo op het net stond. Jordanië schortte prompt het moratorium op de uitvoering van de doodstraf op en bracht twee terdoodveroordeelde om die aanvankelijk in aanmerking kwamen voor een ruil met de betrokken piloot. Mensenrechtenorganisaties hadden de Jordaanse regering nochtans opgeroepen het rechtssysteem niet te misbruiken voor wraakacties, maar de roep van de straat om vergelding overtrof alle humanitaire principes. De dagen daarna voerden Jordaanse gevechtsvliegtuigen ook bombardementen uit op de Syrische stad Raqqa, een bolwerk van IS. Daarbij zou onder meer een door jihadisten ontvoerde Amerikaanse hulpverleenster zijn omgekomen.

De gebeurtenissen van de afgelopen weken leren nogmaals hoe complex het strijdgevoel in het Midden-Oosten is. In naam van hun geloof moorden moslims elkaar meedogenloos uit. Landen die samen tegen de gezamenlijke vijand Israël ten strijde trokken, vechten nu oude vetes en rivaliteiten uit. Tot slot is er IS, die op korte tijd in grote delen van Syrië en Irak een soort van autonome terroristenstaat wist te vestigen, die jongeren van overal aan zich weet te binden en wereldwijd met aanslagen dreigt. Feit is dat het Midden-Oosten sinds het uitbreken van de Arabische Lente in 2011 meer dan ooit verstrikt is geraakt in een wirwar van nationale en religieuze conflicten die de hele regio tot een tikkende tijdbom maakte waar de rest van de wereld geen raad mee weet.

De gruwel maakt ons even mistroostig als machteloos. En niets wijst erop dat het ergste voorbij is

„Het zwaard veegt alle zonden weg”, schreef de islamitische denker Abdallah ibn Mubarak in de achtste eeuw. Uitspraken zoals die worden nu zowel door IS-strijders in de mond genomen om hun misdaden te legitimeren als door hun tegenstanders. Mensen doden en hun ledematen afhakken: diverse islamitische leiders vonden dat dit soort vergelding zonder meer van toepassing was op wie schuld had aan de dood van de Jordaanse piloot. Waarschuwingen dat executies het misprijzen van IS voor het menselijke leven alleen maar zouden versterken, vonden geen gehoor of werden als louter westerse bekommernissen afgedaan. Alsof het Westen lessen te bieden heeft... Hoeveel keer nam Israël niet buitensporig wraak op de Palestijnen?

Zo rolt de wreedheid dagelijks over ons scherm. We kijken er verbijsd naar, lijdzaam, sprakeloos. We kunnen nauwelijks nog bevatten waarom iemand willens en wetens aan het moorden slaat. Hitler en Stalin, met hun planmatig uitgevoerde misdaden tegen miljoenen burgers, het lijkt allemaal zo lang geleden. En we gaan er ook liever aan voorbij dat in sommige Amerikaanse staten de doodstraf nog altijd wordt uitgevoerd op zwakzinnige veroordeelden. Ondertussen trachten in Libanon en Turkije honderdduizenden vluchtelingen in schamele tentenkampen de bittere vrieskou te overleven. Ze lieten alles achter zich en kunnen wellicht nooit terug naar hun kapotgeschoten huizen en wijken. Wie in Syrië achterbleef, kampt met gevoelens van angst en hopeloosheid. Niemand ziet evenwel naar hen om, want de hele wereld kijkt naar wat IS doet. Luchtaanvallen moeten de extremisten afstoppen opdat de toestand in het Midden-Oosten niet helemaal destabiliseert. Daar houdt het mee op. Cynisch? Zeker. Het maakt even mistroostig als machteloos. Maar het is voorlopig niet anders.”

Peruaanse boeren willen het liefst blijven wonen, werken en leven van de landbouw op de gronden die hun voorouders bewerkten. © Broederlijk Delen/Thomas De Boever